

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:		Megjelenik minden szombaton	
egész évre	44 L.	DR. NALÁCZY ISTVÁN.		Szerkesztőség és kiadóhivatal:	
fél évre	22 L.	Főszerkesztő:		Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.	
egyed évre	11 L.	GYALLAY DOMOKOS.			
egy szám ára	1 L.				

Új eget és új földet!

Nagypénteket csak egy nap választja el tőlünk. Jézus halálát csak egy pillanat választja el tőlünk. Jézus megdicsőült új élettől.

dicsőségét. Mert a szivekben mindig ott élt a megújulásnak reménye: ... az új ég és új föld után való forró vágyakozás!

A kereszténység lelke a költészetben, festészetben, szobrászatban és a formát kereső művészet minden fájában újra meg újra alkotta az új világ tragédiáját és feltámadásának

Az új eget és új földet pedig az olyan őszinte, tiszta és önzetlen hit teremti meg, amely a nők szívét töltötte el Jézus sirja mellett, mikor elhangzottak az igék: Miért

keresitek az élőket a halottak között: nincsen itt, mert feltámadott! Az olyan hit, a milyen a tanítványoké és az első keresztényeké volt, a kik hitökért lemondottak mindenről a mit földi jónak ismer a világ. Az olyan, amely egyenlően testvérnek tartja a galileust a syriaival, a vámszedőt afarizeussal. Az olyan hit, amelynek örök evangéliuma a testvéri szeretet és az Isten előtti egyenlőség.

A huszadik század embervilágának beteg lelkét csak az az eszme válthatja meg az elsorvadástól és az örök halál sirjától, hogy egy égi atyától származott e földgolyónak kelettől nyugatig, északról délig élő népe. S hogy egyenlően megilleti a boldogulás joga a fekete vagy sárga színt hordó embert a fehérével.

Új eget és új földet!

Az ígéret ott van a föltámadás hitében s valameddig él ez a hit a földön, meg fog újulni az emberek előtt az ég és onnan szétárad itt alatt a reménység meleg és fénylő tavaszi napsugara — az új földre.

Husvét napján örvendezzünk örömtünkben!

Dr. Boros György.

A magyarság és az új alkotmány.

Már több alkalommal tettünk említést arról, hogy a romániai új alkotmány tervezete a kisebbségi jogokról nem rendelkezik. A kisebbségeknek jogi helyzetét nem határozza meg, s nem biztosítja azokat a jogokat sem, amelyek a nem román nemzethez tartozó állampolgárokat megilletik. Ez a hiány annál feltűnőbb, mert a Magyarországtól Romániához csatolt területek román lakossága a gyulafehérvári határozatban, amely a csatlakozást kimondotta, ígéretet tett a kisebbségi érdekek biztosítása iránt, a hivatalos román kormány pedig egyenesen kötelezettséget vállalt eziránt abban a szerződésben, amelyet 1919. év december hó 9. napján Párisban írtak alá. Ilyen körülmények között a Magyar Párt elhatározta, hogy az alkotmányreform tárgyalása rendjén a kisebbségi jogok megfelelő biztosítása iránt a Párthoz tartozó parlamenti tagok útján indítványt fog előterjeszteni.

A magyar parlamenti csoport nevében 1923. év március hó 19.-ik napján Sándor József országgyűlési képviselő szólalt fel az alkotmány javaslat általános vitájának rendjén. Harmadfélórán át tartott, meggyőző érvekkel támogatott

hatalmas beszédében megvilágította a kisebbségek helyzetét s kifejtette azokat a biztosítékokat, amelyeket úgy a vállalt kötelezettsé-

PÁKÉI SÁNDOR JÓZSEF
EMKE • ALELNÖK • FŐTITKÁR.

alapján, mint az ország konszolidálása érdekében a kisebbségek megnyugtatására és helyzetük pontos körülírására végett az alkotmányba föl kell venni. Kívánta a kisebbségek közjogi személyiségének elismerését és az alkotmányba való beiktatását. Kifejtette, hogy a kisebbségeknek a gyulafehérvári határozatok alapján joguk van az önkormányzatra, vagyis arra, hogy az általuk lakott területeken közigazgatásukat és igazságszolgáltatásukat, valamint közoktatásukat ügyeljenek is önmaguk intézzék kebelükből való tisztviselők útján. Ezenkívül az alkotmányjavaslat általános rendelkezéseit is beható bírálat alá vette és kimutatta azoknak az általános polgári jogok szempontjából való nagy hiányait is. Végül, a kisebbségi román pártok felfogásával egyezően kifejtette, hogy a jelenlegi országgyűlés nem jogosult az alkotmánytörvény meghozatalára egyrészt azért, mert nem törvényes választási eljárás útján jött létre, másrészt és főként pedig azért, mert az országgyűlés összehívására nem tartattak meg az alkotmánytörvény 122. cikkében meghatározott azok a feltételek, amelyek az alkotmány felülvizsgálása esetén kötelezők.

Nagy hatású beszéde végén a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mi a Magyar Párt szenátorai és képviselői pártunk megbízásából kénytelenek vagyunk jelenteni, amint azt múlt évi március 28-án szenátusban és a koronázás alkalmából a palotához intézett deklarációnkban is megmondtuk, hogy ezt az országgyűlést alkotmányozónak

törvényes jellegűnek nem ismerhetjük el, ez alkotmányjavaslatot visszautasítjuk, ennek tárgyalásában és a szavazásban sem veszünk részt. Ezt, ha az egy erőszakos párturalom által megszavaztatnák, ezennel ünnepélyesen országvilág előtt a magyarság asszimilálására és elrománosítására, valamint az egyéni és társadalmi jog elnyomására szánt oktrojált alkotmánynak jelentjük ki.

Az alkotmány tervezetének tárgyalása különben igen zajosan folyik.

Az országgyűlésen egymást érik az ingerült, heves jelenetek s az utcán állandóan nagy tüntetések vannak, amelyeket katonai erővel oszlatnak szét. Látható ebből, hogy az ország közvéleményének felfogása az alkotmányt nem tartja olyannak, amely az ország valódi akaratának felelne meg. Minden esetre igen nagy kár, hogy ilyen elsőrendű fontosságú törvényt nem lehet közakarattal teljes megnyugvásra megalkotni.

A Magyar Párt köréből.

A Magyar Párt Intéző Bizottsága folyó hó 12-én tartott ülésében az általános politikai helyzet megbeszélése rendén tudomásul vette, hogy a Magyar Párt vidéki tagozatai az alkotmánynak a nemzeti kisebbségek helyzetének megfelelő biztosítása érdekében távirattal fordultak Ő Felsője kabinet-irodájához.

Az Intéző Bizottság foglalkozott a megindult kivándorlási mozgalommal is. Felkérést intézett a magyar papokhoz és a tagozatokhoz magyar testvéreink kellő világosítása céljából. Tekintettel a mindenütt egyformán érezhető gazdasági válságra, és nehéz megélhetési viszonyokra, óva int mindenkit, hogy a bizonytalan jövővőknek, a családásoknak tegyék ki magukat és hozzátartozóikat, hanem tisztességes és becsületes munkával igyekezzenek megélhetésüket itthon biztosítani. A Braziliába való kivándorlást a bizottság a magyarországra nézve minden tekintetben veszélyesnek és károsnak tartja, minthogy az ottani elhelyezkedés távolról sem biztosítja az odamenők megélhetését.

Szellemi vámhatár.

Az unitárius egyház szervezete a reformáció korában csak Erdélyben tudott oly mély gyökeret verni, hogy a rákövetkező viharok sem tudták megingatni. A múlt században Anglia és Amerika is befogadták az unitárius hitelveket. Az angol és amerikai rokonsággal a legszorosabb szellemi és gazdasági kapcsolatban él. Az angol-amerikai unitáriusok minden tekintetben egymás között szoros testvéri viszonyt tar-

tanak fenn. Annnyira kölcsönös a viszony, hogy az Amerikai hívek angol papokat választanak meg és hívnak át Amerikába és az ügyeket a *Britt és Külföldi Társaság* irányítja Londonból.

Az általános emberi közszellem szempontjából nagy jelentőségű tehát az, hogy az amerikai unitárius egyházak az erdélyi unitárius egyházközsegeket testvérekül fogadják. Nagy dolog az, hogy a nagy és hatalmas Amerika fiai az Európában rokontalanul álló magyarsághoz tartozó unitáriusokkal, lelki rokonság alapján, kezet fogva haladnak az emberi szellem leg-egyenesebb útján: a szeretet által hivatott s az egész világot körülfutó béke útján. Az egész emberiség szabadságvágya tör elő minden vonalon ez ellen az elzárkózás ellen, amibe az egyes államok a háborút lezáró békeszerződés dacára jutottak. Azok a szigorú határ-elzárások és mindenirányú korlátozások, amiket a mindennapi életben tapasztalunk, előbb-utóbb meg kell, hogy szűnjenek, mert az emberiséget nem lehet ketrecekbe zárni. Már pedig a gőz és villany korszakában, a repülőtechnika folytonos javulásának idejében az emberi szellem ketrecekbe zárását jelenti az, hogy az európai államok kínai falnál sokszorosán nagyobb vámhatárokat emeltek. Ennek az eredménye, hogy a falusi ember mindennapi szükségletét sem lehet úgy kielégíteni, mint a háború előtt. Egyszerű gépeket, jó szerszámokat, gazdasági eszközöket pénzen is alig lehet szerezni. A világpiacokon megjelent jó könyveket éppen nem lehet megrendelni, mert a vámon nem eresztik át. Egyszóval a szellemi élet közösségének sem lehetünk a részesei.

Az unitáriusok még furcsább helyzetbe jutottak. Amint ismeretes, az unitáriusok Európában csak Kolozsvárt tartanak fenn egy papnevelő intézetet és így az unitárius ifjuság csak itt képezheti ki magát unitárius papnak. Megtörtént ugyan az a furcsaság, hogy a magyar területeiről két ifju beiratkozott a kolozsvárt unitárius teológiára, mert unitárius papok akartak lenni. És a román hatóság nem engedte meg, hogy ezek az ifjak itt tanuljanak. Kénytelenek voltak Magyarországra visszamenni és ott most más pályára készülnek.

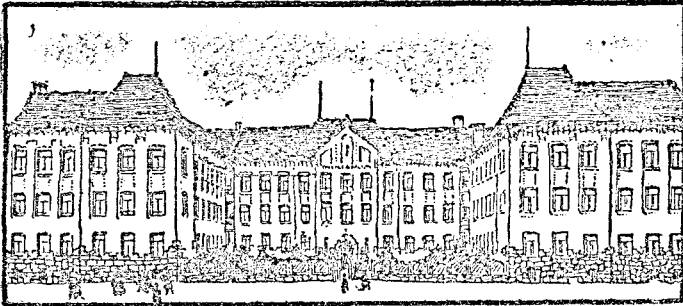
A békeidőben el se tudtuk képzelni, hogy valaki, különösen ha papnak készült, a világ bármely kultur területére el ne mehetett volna tanulni.

Romániában, úgy látszik, az unitáriusok még a saját hitrokonait sem képezhetik ki, ha nem román állampolgárok. Kérdés, hogy Románián kívül élő magyar unitárius hívek honnan szereznek magyar nyelven képzett papokat, ha csak Kolozsváron van ilyen papnevelő intézet — és a román állampolgárok papi diplomája ott nem érvényes. Vagy talán itt is a román kiviteli érdek lebeg a kormány szeme előtt?

Dr. T. Gy.

Rüzdelem a Marianum megmentéséért.

Erdély egyik legszebb nevelőintézetét, a „Marianum“-ot a kormány közegei és ujságai a leghevesebb támadások keresztülvételebe vonták a közelmúlt napokban. Hivatalos jelentésekben, sorozatos ujságcikkekben a legképtelenebb vádakkal illeték: románellenes törekvéseket véltek fölfedezni a leány növendékek sapkájában, a tankönyvekben, kottákban... Ismerve a nagyváradi premontrai, a szatmári és szilágysomlyói gimnáziumok bezáratásának történetét, attól lehetett tartani, hogy a gyönyörű „Marianum“ kapui is rövidesen bezárulnak

A Marianum utcai frontja.

az ifjuság ezernyi serege előtt. Az igaz ügyet azonban a legnagyobb körültekintéssel és fáradhatatlan vigyázzal védelmezik az erdélyi katolikusok vezetőemberei. Maga Majláth püspök a parlamentben is tiltakozott a Marianumra szórt rágalmak ellen, majd a hivatalos vádiratot kikérve, a cáfoló válasszal együtt újra Bukarestbe utazott. A miniszter maga is belátta a vádak alaptalanságát és minden jót ígért a Marianum további sorsát illetőleg. Vajha ne csalódnánk a szép szavakban!

KÜLFÖLD

Tiltakoznak a munkások a francia megszállás ellen. Az antant munkásozttályai mind sűrűbben adnak hangot kormányaik hatalmi politikája ellen. Az angol, francia, olasz és belga szociálisták közelebről közös kongresszust tartottak, amelyen megállapították, hogy Európa békés ujjaépítését csak a jóvátétel méltányos rendezésével lehet megoldani. Felfogásuk szerint a mai Ruhr-politika nem fog megoldást hozni, sőt növelni fogja az európai népekre súlyosodó veszedelmeket. Elhatározták, hogy az antant szociálistáinak egy küldöttsége Németországba megy és közvetlen tárgyalásokba bocsátkozik a német munkásozttállyal a kibontakozásra nézve. A németek még mindig a legszívósabb ellenállást tanúsítják a franciákkal szemben s hazaárulásnak minősítik a legkisebb engedékenységet.

Franciaország Japánnal tárgyal. A franciák az angol és amerikai támogatás csökkenését látva, új kapcsolatokkal igyekeznek megerősíteni helyzetüket. Az

utóbbi hetekben a világsajtó sokat cikkezett arról, hogy Franciaország Japán barátságát keresi, sőt katonai szövetségbe igyekszik lépni a fölkelő nap országával. Ha sikerülne a szövetség, az mindenestre erős sakkhúzá lenne Anglia és Amerika ellen. Kérdés azonban, hogy Franciaország és Japán hogyan tudnának együttműködni harcolni a másik két ország ellen? A távolság roppan nagy és az érdekek sem teljesen azonosak. Japán Amerikára féltékeny, Franciaország Angliára. Franciaországnak jól fogna Japán tengeri segítsége, ő azonban nem tudna szárazföldi segítséget nyújtani Japánnak. Mindezek alighanem arra fogják bírni a ravasz japánokat, hogy a francia szövetség szerencséjéről lemondjanak.

Mackensen tábornagy Oroszországban? A világsajtóban többször vetődtek föl olyan hírek, hogy egyik-másik német tábornok Oroszországban tartózkodik és részt vesz a szovjet-hadsereg vezérkari tanácskozásain. Mostanában főként Mackensenről irnak ilyen híreket. Állítólag a híres tábornok, aki eddig nagy visszavonultságban élt Németországban, néhány hónap óta Moszkvában tartózkodik.

Idegesek az angolok. Megemlékeztünk az angol hadügyminiszter ama fejtegetéséről, amelyben Franciaország légi haderejének félelmes növekedésére hívta föl a figyelmet. Az angol sajtó mind nagyobb nyugtalansággal tárgyalja a kérdést. A *Daily Mail* szerint Angliát a legnagyobb veszedelem fenyelel Franciaország részéről, mivel a francia repülő haderő az év végén nagyobb lesz, mint a többi államoké együttvéve. Angliának eddig nem érheték veszedelmesebb támadások, mivel minden oldalon tenger övezi, ám a légi támadások számára nyitva az út. A lap szerint Anglia hatalmi helyzetét sohasem fenyegette hasonló veszedelem.

Egy amerikai tábornok keserű csalódása. Burnham kanadai tábornok a fegyverszünet megkötése óta Szerbiában működött, mint a fehérkereszties misztar megbízottja. Hazautaztában londoni hírlapíróknak nyilatkozott a Balkánon szerzett tapasztalatairól. A többiek között a következőket mondotta: Az Egyesült-Államok és Kanada lakossága a legkeserűbb csalódással fordul el az ugynevezett békeműtől. Nem nézzük sokáig tovább lenni, mikép alakul át Európa romhalmazzá. Fel fogják rázni az egész hatalmas Amerika teljes közvéleményét s vagy gazdasági nyomás útján vagy más módokkal tétlenül közbelépünk. Jugoszláviai tapasztalataim tébolygató öröggök poklára emlékeztetnek. Amit ma Jugoszlávnak neveznek, válogatott kegyetlenkedések, üldözések, politikai elnyomatás és legrettenetesebb vérengzések örögi tanyája. A montenegróiak, albánok, ma cédó bosnyákok, horvátok és mohamedánok ma egyfontos gyűlölettel viseltetnek szerb elnyomók ellen. Csak Montenegroban négyezernél több házat perzseltek. A lakosság a hegyek közé menekült, ahol elkezesen

guerillaharcot folytat. Tudok esetet, amikor egy 17 montenegróiból álló csapat egész szerb századot csalt törbe és kiszabolt le. Ezek az emberek a kétségbeesés vakmerőségével harcolnak. Azok a válogatott kinzások, amelyekkel a szerbek a foglyaikat gyötrik, minden eddigi tapasztalatot felülmúlnak. Egy bizonyos Bulatovics nevű embert háromszor is felakasztottak, összetörték kezét-lábát s még mielőtt az élet elszállt volna belőle, lenyuzták a bőrét. Ha azon az állásponton vagyunk, hogy Jugoszláviának el kell tűnnie a föld színéről, ezzel csak az emberségesség és civilizáció parancsát hirdetjük. — Hogy a kanadai tábornoknak sok igaza lehet, mutatják a jugoszláviai választások eredményei. Majdnem az összes horvátok a Radics-pártra szavaztak, amely pártnak a jelszava: az önálló Horvátország.

Lenin betegsége. Az orosz politikai viszonyokban nagy bizonytalanság uralkodik. Utóbb Lenin befolyása következtében a bolsevizmus sok túlzását megszüntették, például az iparban, kereskedelemben a magánvállalkozásokat is lehetővé tették. Ezt a kedvező áramlatot nagy veszedelem fenyegeti, mert Lenin mos-

tanában súlyos betegségben szenved (szélütés érte) ami megakadályozza az államügyek vezetésében. Két ellenséges irány küzd most Oroszországban: az egyik a Lenin politikáját akarja tovább folytatni, a másik vissza akar térni a bolsevizmus legtulzottabb formájára. Bizonyos, hogy Lenin halála nagy zavarokat idézne föl Oroszország belső életében.

A petroleumért. A törökök a lausannei békefeltételeket tudvalevően nem fogadták el. Jogi és területi kifogásaik voltak, de a főok, amire a törökök ellen-

kezése támaszkodik, mégis gazdasági természetű. Arról van szó, hogy kit illet meg a kisázsiai Mosszul nevű város petroleum-forrásainak a kiaknázási joga. A megbecsülhetetlen természeti kincset az angolok és amerikaiak egyforma mohósággal igyekeznek megszerezni, persze, Törökország is tüzön-vízen ragaszkodik hozzája. Most új tárgyalások indultak meg a törökökkel. A kisázsiai petrolumból még nagy tűz támadhat Európában.

Tüntetések Budapesten. Az utóbbi időben Budapest utcáin nagyobbarányú tüntetések zajlottak le. Az ifjuság a keresztény irányzatot támadó újságok ellen vonult föl. A tüntetés élesebb összeütközésre vezetett a rendőrség és ifjuság között. A napokban felvonulást rendeztek a munkások is, akik a gyárakkal hetek óta bérharcban állanak. Ezt a felvonulást is a rendőrség oszlatta széjjel. A kormány a sajnálatos esetek kapcsán arra az elhatározásra jutott, hogy ezután minden utcai rendbontást statáriális eljárással torol mag. Az egységes párt, amely a Bethlen-kormány mögött áll, teljesen osztja a kormány rendcsináló politikáját.

Tiltakoznak az ukránok. Galicai törzs lakossága: az ukránok, nem nyugosznak bele a nagykövetek tanácsának ama döntésébe, amely őket lengyel uralom alá veti. Közlelebről Lembergben nagy tüntetést rendeztek, amelyen több mint 20 ezer ember vett részt. *Romancsuk*, a volt ukrán nemzetgyűlés elnöke fölkhívta a tüntetőket, hogy csak álljanak be a lengyel hadseregbe, amint fegyvert kapnak a kezükbe, mindjárt fordítsák lengyel zsarnokaik ellen. A rendőrség közbelépett, az összeütközések során számos sebesülés történt.

ERŐS HÍREK

Olvasóinknak boldog, örvendefes husvétii ünnepeket kívánunk!

A nyáj és a pásztorok. A mai nehéz megélhetés napról-napra nagyobb erőfeszítésre kényszeríti az embert, nemcsak a földművelés, de a kenyérkereső pályák egyéb ágaiban is. Az agrárreformmal meg rövidített földbirtokosok a többtermeléssel, az iparos szorgalmasabb tevékenységgel és a szellemimunkás a földrajzi változás következtében megkívánt nyelv ismeretével biztosíthatja létfenntartását.

Tehát a munka az, mely életigényeinket kielégíti s ennek alapja a szorgalom és a tudás. Magyarfenes értelmes gazdái, akik a háboru tanulságából megértették a nagy idők intelmeit: felkérték az áll. elemi iskola magyar tanítóit, hogy a téli estéken ismereteik kiegészítése céljából velök foglalkozzanak. A tanítótestület örömmel tett eleget a kérésnek s a felnőtt hallgatókat — kik között 40—50 éves emberek is vannak — készségük mértéke szerint csoportokra osztva tanította.

Dicséret illeti a tanítókat, de én elismerésemet tolmácsolom a gazdáknak is, mert arról teltek tanubizonyosságot, hogy a társadalom értékes tényezői akarnak lenni. Feltámadni látom e nép között a gazdakört és dalárdát s ezzel feltámadni látom a jó erkölcsnek, becsületes munkának és önbecsülésnek építményeit, amelyeket már a háboru kezdetén ledöntött a kényszer és a háboru után nem emelt fel a közöny, télienség, roszhiszeműség és nembánomság. Mert a háboruból nemcsak hasznos tapasztalatokat, de erkölcsrontó salakot is hoztunk és sajnos, az utóbbi lett urrá felettünk, mert nemde a káromkodás, korcsmázás, áldatlan családi élet a földi kincsek utáni kapzsi vágy stb. mind a háboru torz szüleményei; a salak ez, melyből ki kell, hogy emelkedjen — mint az arany — az erkölcsökben megtisztult ember, ki magához és Istenhez tér. Példát kell, hogy szolgáltatson a szülő gyermekeinek, akik az erkölcstelen élet lejtőjére atyjukat követik. Vissza kell őket téríteni a templomba és az iskolába.

Ne feledjük, hogy „a jó példa vonz!”

Magyar testvéreim! Magunkban kell bízunk, magunkon segitenünk s akkor az Isten is megsegít!

Meg vagyok győződve, hogy bármely község papja és tanítója örömmel fogad benneteket. Vigyétek hát hozzájuk sebeiteket, ők meggyógyítják azokat a tudás erejével.

Kutas Károly.

Megegyezés a más rovására. Az új alkotmány a görögkeleti vallást uralkodó vallásnak minősíti. Erdély népe előtt ez a megkülönböztetés nagyon feltűnő, mert itten a vallások évszázadok óta teljesen egyenlő jogokat élveznek. A görögkatolikus románokat is kedvellenül érintette a görögkeletiek előjoga s elégedetlenségüknek az alkotmány tárgyalásánál több felszólalásban kifejezést adtak. A felszólalások kedvező eredménnyel jártak a görögkatolikusok számára, mert egy indítvány kapcsán a parlament kimondotta, hogy a görögkeleti vallás uralkodó államvallás, viszont a görögkatolikus vallás a többi összes vallásokat megelőzi rangban és tekintélyben. Eszerint a két vallás hívei kölcsönösen megértették egymást.

Kivándorlási üzelmek Bulgáriában. Ugy látszik nemcsak minket boldogítanak hazug csábításaikkal az emberkufárok. Közelebbről a bulgár kormány jött rá, hogy a délamerikai Argentína-állam képviselője iratokkal árasztja el a falvakat, amelyekben nagy kedvezményeket ígérget a kivándorlóknak. Azok a bulgár családok, akik a hazug ígéreteknek felülve, kivándoroltak, kétségbeeső levelekben panaszoznak el, hogy Délamerikában a legkeservebb sorsra jutottak. A bulgár kormány diplomáciai eljárást indított a léprecsalt kivándorlók védelmére.

Az új kalocsai érsek kinevezése. Budapesti hír szerint Csernoch János hercegprimás Rómába utazott, hogy a kalocsai érseki székhelyére nézve a pápának előterjesztést tegyen. Legvalószínűbb, hogy Prohászka Ottokár székesfehérvári püspököt fogja a kalocsai érseki székhelyre ajánlani.

A különféle pénzek értéke. A háboru minden ország pénzének az értékét csökkentette. Egymás között és egymással szemben nagy árkülönbségek vannak, de belső vásárló erejük általában hanyatlott. Még enginkább közel állanak a háboruelőtti állapothoz az

ázsiai országok pénzei. Legtöbbet ér Hátsóindia egy országának Siamnak a pénze. Második helyen Kína pénze áll, míg a dollár a harmadik helyet foglalja el. Ezután sorban következnek: Svédország, Hollandia pénzei. Legrossabb az orosz szovjet rubel. A jövőben irányában sorra következnek: Ausztria, Lengyelország, Németország, Magyarország és Esztorország pénzei.

Lelekészek csak miniszteri engedéllyel taníthatnak. A közoktatási miniszterium kolozsvári vezérigazgatósága leiratot küldött az iskolák egyházi hatóságaihoz, amelyben tudatja, hogy a lelekészeknek tanítóval való alkalmazása csak kivételesen a vezérigazgatóság engedélye mellett lehetséges és akkor is csak abban az esetben, ha az oktatás tanítóihiányában egy évnél hosszabb idő óta szünetel.

Újabb iskolai rendeletek. Eddig sem voltunk kétségben afelől, hogy a mai román kormány nézete barátságos szemmel a magyar felekezeti iskolák működését. Ugy látszik nemcsak érzésről és gondolkozásról van itten szó, hanem bizonyos tervekről is, amelyeknek célja a felekezeti oktatás megfojtása. Mostan a gimnáziumok vannak soron és meg kell adni, hogy a román tanügyi politikusok nagy találékonysággal igyekeznek megnehezíteni a magyar középiskolák léteét. Legutóbb a tantervre nézve állítottak föl súlyos követeléseket. Figyelmeztettük ugyanis az iskolafentartó egyházi hatóságokat, hogy jövő évtől kezdve a gimnázium első osztályába a francia nyelv tanítását is be kell vezetni, úgy hogy itten a kis gyermekekre három nyelvet ránehezítsék: a magyar, a román és a francia. Ehhez jön a harmadikban a német a negyedikben a latin. Öt nyelv egy fejletlen gyermek számára! Az iskolafentartók számára pedig a nehézség abban áll, hogy mind a román, mind a francia nyelv tanítására egyetemi képesítésű tanárok alkalmazását követeli az állam. Honnan szerezhetünk ilyen tanárokat őszig? Már pedig a rendelet bezárással fenyegeti azokat az iskolákat, amelyek az új tantervhez szigorúan nem alkalmazkodnak. Az új intézkedések nagy aggodalmat keltettek a magyar egyházak körében.

A kiskereki „lázas” a kolozsvári hadbíróóság előtt. Kiskereki becsületes, jóvaló magyar község, alig néhány kilométernyire van a bihari határszélől. Dolgos és józan nép lakja, akiknek sohasem volt semmi baja, törvénnel, hatósággal. Még a nagy háboru után következő októberi forradalmat is békességgel és minden rendzavarás nélkül élték át. Most mégis belekerültek a bajba. Lázasával vádolta meg a hadbíróóság a falu harmincnégy katonaköteles „legényét”, akik között sokan házas és családos emberek is voltak. Ez a súlyos vád szomorú, de egyben megszívlelendő tanulság arra, hogy egy két hetvenkedő izgága ember szerencsétlenül tud tenni majdnem egy egész falut. A vád szerint az emlékezetes januári mozgósításban a kiskerekiek nem akartak bevonulni, sőt megfenyegették a jegyzőjüket és lefegyverezték a csendőroket. Nem roszakaratból tették, csak meggondolatlan hamarkodásból, mint ahogy ezt az egyik főbűnös vallotta. Erre a hamarkodásra most súlyosan ráfizettek a szanalomra méltó kiskerekiek. A hadbíróóság a harmincnégy vádlott közül négyet 5—5 esztendei börtönnel büntetett, míg a többieket hibájuk szerint kisebb-nagyobb

elzárásra ítélte. A kiskerekiek nem hallgattak a jegyzőjük és előljáróságuk szavára. E helyett inkább néhány falubolondító szájas ember tanácsát fogadták meg, ezért szakadt rájuk a nagy büntetés.

A német-sváb népegyesülés. A svábság gazdasági és politikai szervezkedése mindenfelől lankadatlanul tart. Legutóbb Ujaradon tartottak szervezkedő nagygyűlést, melyen a svábság önkéntes adót ajánlott föl a szervezeti és jóléti intézmények fentartására. Az adó a vagyoni viszonyokhoz mérten állapított meg. A svábok e gyűlésen is erősen hangoztatták himnuszuk ama szavait, mely szerint, *ahol a sváb ékek fel-
törrik a vidéket, ott a föld németé lesz és a föld
többé a nép mellől nem tágit.*

Állami iskola adó. Alábbiakban egy hirt közlünk, amely ha igaznak bizonyul, alkalmasint keserű megbánást fog kelteni azokban, akik nem akartak hitvallásos iskolájukért némi áldozatot hozni. Arról van szó, hogy az állam minden községben iskolatanácsot fog szervezni, amelynek számára minden falu összjövendelmének 14 százalékát tartozik befizetni. Olyan helyen tehát, ahol a lakosság nem állított felekezeti iskolát, mert nem akart fizetni egyháza, vagyis a maga számára: fizetni fog az állami iskolai tanácsok számára. A rendelet részleteit még nem ismerjük, de ha ennyi is igaz belőle: szomorú ébredés vár a felekezeti iskolák konok ellenségeire!

Szigoruan ellenőrzik a piacra kerülő tejet. A városi tejpiacokra újabban nagyon sok hamisított tejtől és vizezett tej kerül be. A rendőrség mindenütt utasítást kapott, hogy a tejpiacot mindenütt szigoruan vizsgálja fölül. A vizsgálatok alkalmával a tisztii főügyész is megjelenik a piacon. A rendőrség a vizsgálathoz a legújabb fölszerelésű fajsúlymérővel jelenik meg, amelyen a tejből kivont víz mennyiségét azonnal le is olvassák. A föltülvizsgálatra azonkívül egy nagyobb edényt is visznek ki, melybe az árusnak összes tejét kiöntik annak megállapítása végett, hogy edénye tiszta-e és hogy az edény fenekén nincsen-e a tejben szennyes üledék, tehát a tejet jól megszürtte-e?

Ahol a kisebbségi zászlót is ki lehet tűzni. A belügyminiszter rendeletet intézett Beszterce város tanácsához, mely szerint ott ezentul a román zászló mellé a szász nemzeti zászlót is kitézhetik. A belügyminiszter kikötése csak annyi, hogy a kétféle zászló egyforma nagy legyen és ugyanolyan anyagból készüljön.

Megveszett fiatalember, aki megmarta a menyasszonyát. Nagybányáról jelentik: Rettenetes szomorúságot okozott Nagybányán egy veszett kutya harapása. Mintegy négy héttel ezelőtt egy veszett kutya megmarta Mikuli János asztalost. Az asztalost a kolozsvári Pasteur intézetbe szállították, honnan mint gyógyultat a múlt héten hazaengedték. Mikulin ennek dacára kitört a veszettség és megharapta a menyasszonyát, kit azonnal Kolozsvárra vittek. A szerencsétlen ember, kinek éppen egyik vasárnap lett volna az eljegyzése, azelőtt való nap, szombaton óriási kínok között ki-szenvedett.

Apadnak a magyariskolák. Marosvásárhelyen két nagy városi iskolának, u. m. a felsőbb leányiskola és a felső kereskedelmi iskolának épületeit veszi át újabban az állam. Az iskola átadásról a fenntartó ható-

ság egyelőre a polgármester végzése alapján értesült. Erre több száz magyar polgár aláírásával a miniszterhez fellebbezést adtak be, kérvén, hogy a magyar áldozatkészségből épült többmillió paloták továbbra is a magyarság kezén maradjanak. A miniszter azonban a polgármesteri végzést erősítette meg.

A marhalevél kiállításának új díja. A jegyzők ezentul munkadíj fejében minden marhalevél után 2:50 leut, az írásért 1 leut, megújításért 80 banit szedhetnek. A díjak szedése csak addig érvényes, amíg az új közigazgatási reform életbe nem lép.

A csók terjeszti a betegséget. Egy szamosújvári urileány szokatlan, de nagyon indokolt följelentést tett a járásbiróságon egy kolozsvári magántiszviselő ellen, aki egyuttal vőlegénye is a leánynak. A leányon ugyanis mennyasszonyága utolsó hetében egy ádáz betegségnak, a vérbajnak vagy szifilisnek tünetei mutatkoztak. A betegség legelőször ajakán lépett föl, tehát ott is fertőződött egészen frissen és mivel — állítása szerint — többhónapos mennyasszonyága alatt vőlegényén kívül senkivel sem csókolózott, vizsgáló orvosa valószínűnek tartja, hogy a bajt csókolozás közben vőlegényétől kapta. A lány egyuttal kártérítési pört is indított a vőlegény ellen.

Erfurti és Mauthner magvak érkeztek Gergely Ferenc utóda céghez (Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 31.) Répamag, bükköny, hidegen folyó oltóviasz, mülép, tejoltó kaphatók!

x **Olcsó áron eladó egy olasz Mester Hegedű.** Bővebbet Nagy Ferencz Mezőméses—Mihes. Torda-aranyos megye.

Magyar faluk élete.

A buzai ref. egyházban is megindult a tél folyamán a kulturális élet. Multév karácsony másodnapján az iskolás gyermekek előadták: „A jó fiu” és „Mariska titka” c. gyermekdarabokat, az ifjusági egyesület tagjai pedig Semlay: „A pataki diák” c. egyfelvonásos vígjátékát. A siker, amit kiváltottak olyan nagy volt, hogy december 31-én ugyancsak nagyszámu hallgatóság jelenlétében megismételték az előadásokat.

Folyó évi február 10-én az ifjusági egyesület tagjai előadták bállal kapcsolatban Tóth Ede: „A kintornás család” c. népszínművét nagy sikerrel, ami erkölcsileg és anyagilag is sikeres munkának bizonyult s az iskola fenntartásához nem kis mértékben járult hozzá. A kulturális élet most is lankadatlan buzgalommal folyik az ifjusági egyesületben.

Ikland kis község derék népe az idén is folytatta az önművelés munkáját. December elejétől kezdve minden vasárnap este vallásos és ismeretterjesztő összejöveteleket tartottak, Petőfi emlékének három alkalommal áldoztak a legszebb költeményei elszavalásával, dalainak eléneklésével, életét ismertető előadások tartásával. Különösen szép volt a „Juhász legény” és

„Falu végén kurla kocsmá"-nak a szinpadon való megjelenítése. Szini előadást is rendeztek. A „Dávid F. Ifjusági Egyesület" febr. 18-án egy jól sikerült műsoros estélyt rendezett, mely alkalommal Tóth Ede: „Kintornás család" c. 3 felvonásos népszínművét adták elő a műkedvelők igen kellemes játékban és jó eredménnyel. A bevételt a felekezeti iskola javára fordítják. Az ifjuságnak ez biztatás a további haladásra. A lelkes vezetőségnek: (Kovács B. unit. lelkész, dr. György József v. fős. bíró, Török J. unit. tanító és Filep Gábor gazdaköri elnök nek) e helyről is elismerés és köszönet, ugyszintén a szereplőknek és a lelkes pártoló magyar község népének.

GAZDASÁGI ÉS Társasági ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETKÖZMŰVELÉS

Feleletek a Magyar Néphez intézett kérdésekre.

I. Milyen gyógynövényeket termelünk?

A mai nagy drágaság és a mai nagy terhek mellett, melyek a gazda vállát nyomják, nagyon fontos dolog az, hogy az ember olyan növényt termeljen, amely lehetőleg sokat jövedelmez. Mig eddig elegendő volt a gazda megélhetésére, ha gabonaféléket és takarmány növényeket termelt, amellet jól megélhetett, de ma már olyan nagy költséggel jár a termelés, olyan sok a teheradó sít., hogy egyéb növényt is kell termelni, mint gabonaféléket, mert ebből nem lehet a sok költséget előteremteni. Azon kell lennünk, hogy kisebb földterületen lehetőleg nagy jövedelmet érhessünk el. Erre valók az *ipari és gyógynövények*. Vannak gyógynövények, amelyek termelése a gabona termelésével megegyezik, mert azokat is a magjuk végett miveliük. Ezek nemcsak gyógynövények, hanem fűszernövények is; magjukat minden fűszerboltban árulják, tehát nagy a fogyasztás azokból, de azonkívül külföldi szállításra is keresik azokat, azért tehát nagy mennyiségben értékesíthetők. Ilyenek: *a mustár, a fénik, a kömény, a koriandrum és az ánizs*. Mindezeket tavasszal veti el és megérés idején aratja az ember, tehát termelésük nagyon egyszerű.

Mustár kétféle természetű nálunk u. m. fehér és fekete. Mindkettő nagyon keresett fűszert szolgáltat nekünk. A mustárt korán tavasszal vetjük 30 cm. sortávolságra. Kat. holdanként 4—6 kg. vetőmagot számítunk. Terem holdanként 600—800 kg. mag, amit ma kilónként 7—10 L-val váltanak be.

Hasonló a *koriandrum* termesztése is. Ezt is korán tavasszal vetjük el, de mivel magja könnyebb, azért

8—10 kg.-t vetünk el belőle holdanként, szintén 30 cm. sortávolságon. Terem belőle 700 kg. k. holdanként.

Az *ánizs* legkisebb termésüket ad, de együlté legdrágább is. Ebből csak 3—5 mmázsa terem holdanként. Nagyon korán kell vetni, különben nem kell 5—8 kg. vetőmag kell egy holdon. 30 cm. sortávolságra vetjük.

A *kömény* kényári növény, azaz az első évben csak levelet hajt és csak a második évben virágzik hoz magot. Ezért a köményt árpával vagy zabbal egy szerre vetjük el 30 cm. távoli sorokba, 5—6 k. elvetve holdanként. Az árpa v. zab learatása után ke a kömény fejlődni és az őszön egy kaszálást ad takarmánynak. Legeltetni is lehet ősszel és korán tavasszal. A 2 ik évben májusban virágzik és június végén július elején beérik a magja, mikor learatjuk. Terem holdanként 600—800 kg.-t. Kilójáért most 70 L.-t fizet a kis kereskedő a nagykereskedőnek.

A termelő nem számíthat ilyen magas árra, ha csak felét is kapja, akkor is holdanként 18—20,00 L. bevétele lehet.

Figyelemreméltó a *fénik* vagy édes kömény, amelyet áprilisban szokás 40 cm. távoli sorokba elvetni. A fénik 2—3 éves növény. Az első évben csak k. termést ad, 2—4 mázsát, a második évben 5—8 mázsát, a harmadik évben 4—6 mázsát terem. Kilóját ma 5 L-val fizetik.

Ha mindezek a növények sűrűn kelnek, akkor jó azokat kissé megritkítani. Nagyon keresett gyógy és fűszernövény a *majoránna*, mert nagyon érdemes azt termesztetni. A majoránna is olyan helyen díszlik jól ahol a káposzta megerem. Holdanként 600—800 kiló szárított majoránnát terem, amelyet kilónként ma 60 L-val fizetnek. A majoránnát meleg ágyba vetjük és kihalás tájfelé 10 cm. távolságra. Ha bimbózni kezd, többet levágjuk, mire újra kihajt. Egy nyáron 2—3-szor is vágható. A levágott majoránnát padláson megszáritjuk és csak megszáritott állapotban adjuk el. Magja nagyobb magkereskedésekben kapható; kell belőle 2—3 kiló egy holdra.

Figyelemreméltó a *kenyérbélvirág fülemilefü* vagy *kalendula*, amelyet díszvirágként is tartanak a házi kertekben. Ezt érdemes nagy táblába elvetni és amikor virágzik, virágait letépni és a padláson megszáritani. Ha megszáradtak a virágok, akkor zabrostán átrostáljuk úgy hogy a szép narancssárga virág részei külön válnak a zöld részeketől, előbbieket jól megfizetik, míg a zöld részeket eldobjuk. Egy kiló ilyen szép színű átrostált virágért 32 L-t fizettek, ez idén is nagyon keresik. Terem egy holdon 300 kiló is! A vetése és gondozása nagyon egyszerű. Tavasszal elvetjük 50 cm. távolságra félszéken, egyszer megkapáljuk és azután már csak a virágait szedjük és megszáritjuk azokat.

Minden virágot leszedünk, pedig bőven hoz virágot és sokáig. Julius elejétől nyílik egészen a fagy beálltáig.

Vetőmagot tudunk közvetlenül és a termelt áru átvételét biztosítjuk a gyógynövény kísérleti állomás közvetítésével, ahová mindenféle szaktanácsért lehet fordulni. Címe: Cluj (gazdasági akadémia).

Dr. Péter Béla.

II. Hogyan lehet fölhasználni az állati csontokat ?

Az állatok csontjai átlagban véve 60% föld (szervetlen) anyagot (ebben 40—50% foszforsavas meszet, calciumfoszfátot), azután 30% szerves vegyületet: enyvképző anyagot és zsirt, továbbá 10% vizet tartalmaznak.

A nagyobb és keményebb csontokat erős, ellentálló szerkezetüknél fogva különböző tárgyak, kés- és villanyelek, gombok, faragványok, díszlárgyak, műtárgyak készítésére, faragására és esztergályozására lehet felhasználni. A vadnépek varrótüket, árákat, furó, vágó szerszámokat készítenek csontokból.

A csontokat vegyi összetételüknél fogva még sokféle más célra fel lehet használni és így főleg nagy foszforsav tartalmuknál fogva a csontokból őrléssel előállított *csontlisztet* már régi idő óta műtrágyaszernek használják. *Azonban a csontok természetes nyers állapotukban e célra nem alkalmasak, mert a bennük foglalt sok zsir a foszforsavas mészt kioldódását nagy mértékben akadályozza.* Ezért a csontokat előbb gyárakban nagy zárt kazánokban benzinnel és benzingőzökkel hozzák érintkezésbe, amely oldószer a zsirokat teljesen kioldja. A csontokról leöntött benzines oldatból a benzint lepárolják, amikor a télfolyékony *csontzsir* marad vissza. Miután a csontzsirban több a folyékony olaj, mint a többi zsirokban, ezért lágyabb állományú és higfolyós. Ennélfogva szappanfőzésre, kenőszernek, bőrgyógyászatra és a marhafaggyu pótlására használják.

A csontok előbb ismertetett zsirtalanítási folyamata kicsinyben sohasem hajtható végre tökéletesen, ezért a gazdaságban összegyűlt csontok házi feldolgozása nem jár jó eredménnyel, mert a tökéletesen nem zsirtalanított csontliszt trágyázó hatása csekélyebb.

A zsirtalanított csontokat a gyárakban megőrlik, amikor oly csontlisztet kapnak, amelyben szabályos mézsfoszfáton kívül még 4 százalék nitrogén (salétrom) tartalmu vegyület is van, minélfogva az nemcsak foszforsavas, hanem nitrogénes műtrágya is.

A zsirtalanítás után azonban legtöbbször a csontokat még enyvtelenítik is, mert csak így őrlhetőek meg jól. Evégből a csontokat zárt kazánokban nyomás alatt vízzel mindaddig főzik, amíg az enyvet szolgáltató részek, inak stb. teljesen feloldódnak. Az így kapott megszárlított csontok lőrékenyek és könnyen finom porrá őrlhetőek. Hogy a csontliszt trágyázó hatása gyors

legyen, okvetlenül igen finom porrá kell őrlöni, mert így a foszforsavas sók könnyebben kioldhatók. Ebben az ugynevezett *enyvtelenített csontlisztben* azonban már csak 0.5—1 százalék nitrogén van, de a foszforsavas-sók mennyisége nagyobb, mert átlag 30—35 százalék foszforpentoxidot tartalmaz.

A csontliszt legbiztosabban a könnyebb, homokos és homokosvályogos talajon hat. Kötött talajokra a csontlisztet nem használják, hanem a helyet a mestersegesen előállított és több vízben oldható foszforsavat tartalmazó szuperfoszfát műtrágyát, vagy a Thomás salakot alkalmazzák. A csontlisztből egy kataszterihöldre 100—200 kgr. szükséges és azt egyenletesen el kell szórni, azután alászántani és elboronálni.

A *szuperfoszfát* műtrágya előállítására egyéb nyers kiindulási anyagokon kívül, főképpen a csontlisztet használják. E célból azt kénsavval főzik, amikor a kénsav a csont anyagából meszet oldva ki, gipszet hoz létre, a foszforsavassók pedig vízben könnyen oldódó, savanyuhidrofoszfátokká alakulnak át. Erre a tömeget szárazra befőzik. Az így kapott megőrölt, szürkés színű port *szuperfoszfátnak* nevezik, mely igen jó és gyorsan ható foszfortrágya, mert sok oldható foszfátot tartalmaz.

A *csontlisztet* ezenkívül még mint *takarmányt, állatok etetésére is használják* a mézben szegény, nedves, lápos, vidékeken, hol az állatok nem jutnak elég mézhez és így csontporhányósságban szenvednek. A csontlisztet a kissé megnedvesített takarmányra ráhintik és így etetik meg. Egy nagy marhára naponként egy evőkanálnyi (30—50 gr.) csontliszt, egy borjúra 10—15 gr., malacnak vagy báránynak 5—10 gr. adható.

Az állati csontokból továbbá *csontszén* (*spodiumot*) is készítenek. Ez alkalommal a nyers csontokból előbb a zsirt oldják ki, azután vasból készült fizekba vagy hajított nyaku főzőedényekbe (retortákba) teszik, lezárják és levegőtől elzártan magasabb hőfok hatásának teszik ki, amikor a csontokban levő nitrogéntartalmu szerves anyagok elbomlásakor, a száraz lepárlás alkalmával, gázalaku termékeken kívül, hűtéssel folyodékká megsűrithető olajszerű anyag, a *nyers csontolaj* (*Dippel-féle olaj*) keletkezik, amely a retortából átpárolog és a gyűjtőedényben felfogható. Ez a nyers csontolaj, vagy állati olaj kellemeilen szagu, sötét, csaknem feketeszínű, kátránszerű folyadék. Ezt állatok különböző bőrbetegségei ellen orvosságul használják. E nyersolajnak, újabb óvatos lepárlásával a tiszta Dippel-féle olajat állítják elő, mely csaknem színtelen, átható szagu folyadék.

A száraz lepárlás befejezése után a retortákban visszamaradt a fekete szenes tömeggé átalakult *csontszén* vagy *állati szén*. Ezt az elszénesedett csontot erre a célra berendezett malmokban szemeses alakúra

őrlik, amiközben arra ügyelnek, hogy lehetőleg kevés finom por keletkezzék, melynek értéke csekélyebb. A csontszénnek nagy mértékben meg van az a saját-sága, hogy felületén színes folyadékokból a festőanyagot megsűríti, magában visszatartja és így a folyadékokat elszinteleníti. Ezenkívül különböző szerves és szervetlen vegyületeket oldataikból elvon, elnyel. A csontszén értéke éppen attól függ, mekkora ez az elszintelenítő és elnyelő képessége. A csontszén e sajátosságáról meggyőződhetünk, ha vörösbort csontszénnel keverve megmelegítünk, összerázunk és egy idő múlva papírszűrőn átszűrünk, amikor az átsepegő bor halványsárga, vagy csaknem színtelen lesz. A bor természetes vörös festőanyagát a csontszén elvonta, visszatartotta magában.

E sajátosságánál fogva a cukorgyártásnál, főképpen pedig a cukorfinomításnál, a színes cukoroldat szűrésére és elszintelenítésére nagy mennyiségben használják.

A csontszén hosszabb használat után annyira elromlik, hogy szintelenítésre többé fel nem használható, ekkor azután mesterséges trágyává dolgozzák fel, mert sok foszforsavas vegyület és más a növények számára hasznos szervetlen alkotórészt tartalmaz.

A csontszénporból kénsavval való főzéssel szuperfoszfát műtrágyát készítenek. Ezenkívül a csontszén cípőfény-máz előállítására is felhasználják.

Végül, ha a csontokat a levegőn hevítik és égetik mindaddig, amíg azok egészen fehérre kiégnek, *csonthamut* (fehér spódiumot) kapnak. Ekkor a csontokban levő szerves anyag teljesen elég és csak a szervetlen, el nem égethető alkotórészek (a sók) maradnak vissza, melyek a csont eredeti alakját megtartják, de az likacsos, szivacszerűen üreges szerkezetűvé válik. Ez a fehérre kiégett csont könnyen szétdőrszölhető fehér porrá, a mely 73—84% lugos foszforsavas meszet, 2—3 százalék foszforsavas magnéziumot és 4 százalék Calciumfluoridot tartalmaz. E hamuban csak vízben oldhatatlan, vagy legalább csak igen nehezen oldható foszforsavas vegyületek vannak, melyek trágyázó értéke sokkal csekélyebb, mint a csontliszté.

A csonthamut foszforgyárakban foszfor előállítására, továbbá foszforsav készítésére használják. Ezenkívül tejüveg (ugynevezett csontüveg), edénymázak csontporcellán, vagy angolporcellán előállítására, fémszűrőporok, aranytűző tégelyek készítésére, továbbá nyersen is, vagy kénsavval való feltárás, főzés és besűrítés után, mint csonthamu-szuperfoszfátot műtrágyának használják.

Dr. Rusitska Béla.

Gabonaneműek. Erdély *buzakészlete* fogytán van. A városokban újra jelenkezik a háborúra emlékeztető állapot: a lakosság a lisztesboltok előtt megint sorfalat áll, várja, hogy sorra kerüljön és kikapja: nem a kéri mennyiséget, hanem annyit, amennyit a lisztkereskedő készletének mértéke szerint kinek-kinek ad. A regátban volna még buza, de a maga felelősségére senki nem mer szállítani, mert fél a rekvirálástól. Ezért az állomásokra befutott buzáért azonnal megadják vagontételes vásár esetén is métermázsánként a 450 leut, annál is inkább, mert a terméskilátások egyáltalán nem kecsegtetők. Emiatt a *rozsnak* eddig hanyatló ára is most emelkedni kezdett s a nagy malmok is szaporán hozzálátnak a rozslisztörléshez. A *kukorica* ára azonban hanyatlóban van és így is marad mindaddig, míg a jugoszláviai készletek el nem fogyanak. A román kukorica ugyanis ezzel — a vám alacsonyabb volta miatt — versenyre nem kelhet. Annál erősebben tartja az árát a zab, az árpa és a bab. Utóbbi mázszájáért vagontételes eladás esetén 750 leut fizetnek.

Terményárak a kolozsvári piacon kicsinyben. Buza nagyvékája (30 lit.) 90—110, árpa 70—80, zab 55, paszuly tarka 170, fehér 120, kendermag 200, kukorica 90, spityóka (kis vékája), nyári rózsa 26—28, vörös 25, kifli 35, fokhagyma kilója 16, vöröshagyma 2, alma 7, körte 8, szilvaiz 12 leu.

Kivitteli engedélyek. Tökmag kivitele. Február 21-től—28-ig a miniszterium 523 vagon tökmag kivitelére adott engedélyt. — A paszuly kivitelét bizonytalan időre betiltják. A tilalom oka az, hogy a kivittel következtében a paszuly ára 14—15 leuval emelkedett.

Pang az ipari élet. A kolozsvári elsőfoku iparhatóság forgalma nagyon szomorú képet nyújt az ipari életről. A most folyó gazdasági esztendőben nagyon megcsappant az új ipari üzemek alapítására való kedv. Eleddig három hónap alatt az év januáriusától kezdve csak 73 kereskedői igazolványt adtak ki, holott ezzel szemben a múlt évben már március 1-ig 400 iparigazolványt állítottak ki. A képesítéshez kötött iparágak üzésére eddig csak 45 kérés érkezett be, holott tavaly ennyi idő alatt száznegyvenet állítottak ki. Az engedélyhez kötött iparágakra nézve tavaly három hónap alatt 50, most pedig csak 28 iparengedély került ki — Miért? — Erre mindjárt választ ad a fordított jelenség. Nevezetesen az, hogy viszont naponként sereggestől

jönnek az iparhatósághoz kérések, melyek az iparüzemek beszüntetésének tudomásulvételét kérik. Ezek a kérések pedig azzal a megokolással vannak fölszerelve, hogy *az iparosok a közönség megcsappant vásárlás kedve mellett nem bírják a magas közterheket és üzemük fenntartására nem tudnak pénzkölcsönhöz jutni.* Sajnos ugyanezen okoknál fogva a nagy iparüzemek is sok helyütt csökkentették a munkát s így a tavaszra ragadólag sokfelé munkásnyomor fenyeget.

A belföldi vasipar helyzete. Ezen a téren szomorú és örvendetes dolgok vegyest váltakoznak. Szomorú dolog az, hogy a Ruhrvidék megszállása miatt válságba jutott európai vasiparon belföldi gyáraink mit se tudnak segíteni. Csehországnak összes üzemén kívül helyezett kohói újra füstölögnek, sőt számos új kohót is szereltek föl. Idebent azonban az állami kezelés alatt álló Vajdahunyad—Kudsir-i vasművek öt kohója közül csak egy működik. Egyedül a resicai vasművekben van Romániának minden reménye, mely — magánkezekben lévén — minden eleven követelménynek megfelel. E gyárban egyelőre még olcsóbban termelnek, mint bárhol a világon. Azonban ez sem tart sokáig, mert a német kokszt elmaradása óta itt is azon dolgoznak, hogy a gyártelepeket faszénzre rendezzék át, ez pedig az üzemet nagyon költségessé teszi és így az árak a belföldi termékekben is tovább emelkednek. Drágulni fog a vas amiatt is, mert Csehszlovákia beszüntette ideirányuló szállításait és most már csak a német piacra szállít. Örvendetes jelenség viszont az, hogy Gyéresen az újabb időkben egy drótszőnggyár működik, mely jóminőségű termékeivel a román piacról az összes szakmába vágó külföldi termékeket kezdi kiszorítani. Legujabban a Resicaművek finom vastermékeit, betonvasat is e gyár dolgozza föl.

Vas kiskereskedelmi ára Kolozsvárt részleteladás esetén. A vasárak legkisebb alapára kg.-ként elérte a 12.50 leut. Rudvas 13.—, abroncsvas 14.50, alakvas 13.50—15.—, vasgerenda 12.50, finom fekete-lemez 2.5 mm-ig 17—22.—, 5 mm-ig 16—16.50 és ezen felül 15.50. Fedőlemez 650/1000 18 sz. 21.—, 20 sz. 22.—, horgonyozott vaslemez 34—36.—, vas-huzal 19.50—25.—, vasszeg 21.50—29 L-ig, öntvény 12.50, székértengely 28.—, fekete öntött zománczott edény kg.-ként 52. Csavarárak árának emelkedése 20%. Marhalánc 18—36.—, tartólánc 32—44.—, kötőféklánc 14—22.—, zabolá 4 kar. 1 pár 24.—, hegyesásó 38—48.—, kapa 30—36.—, gereble 30—48.—, acél villa 3 águ 24.—, 4 águ 26.— öntöző kanna 100—130.—, tejkanna fehér bádognból 2 l. 52.—, 3 l. 61.—, 4 l. 70.—, 5 l. 90.—, 6 l. 98.—. Sack-eke egész vasból vas taligával 5 sz. 1250.—, 6 sz. 1350.—, acél eketést 150 A: 270.—, Szőlőfecskendő 1250.— Leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. március 26. —

A leu föllartóztathatatlanul kezd a magyar korona, ill. a német márka sorsára jutni. Most már nemcsak külföldön alacsony az értéke, hanem módifolított megcsappant belső vásárló képessége is. Ennek két jelenség a nyilvános fokmérője. Az egyik a belföldi termékek: liszt, zsír, hus, cukor árának állandó emelkedése a pénzhiány dacára, a másik pedig az u. n. pénzületek, a leuval való valutázás megszűnése és e helyett a hosszabb lejáratu befektetésekhez való folyamodás.

1 dollár	= 217.—	leu
1 francia frank	= 13.55	"
1 svájci frank	= 40.—	"
1 font sterling	= 1010.—	"
1 lira	= 10.25	"
1 cseh korona	= 6.—	"
1 dinár	= 2.50	"
100 német márka	= 1.35	"
100 magyar korona	= 6.50	"

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb
tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**
ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

HÚSVÉT.

Oh szent Igazság, húsvét ünnepe,
 Kitől a bűnös had megrettene;
 Ki a farizeusokat megaláztad,
 S a büszke helytartót reszketni láttad;
 Ki eltoltad a követ, mit fölébed
 Oda hengerítettek a pribékek,
 S kibontva tiszta, szép mennyei szárnyad,
 Ott hagyta a neked szánt síri ágyat:
 — Áhítozunk utánad!

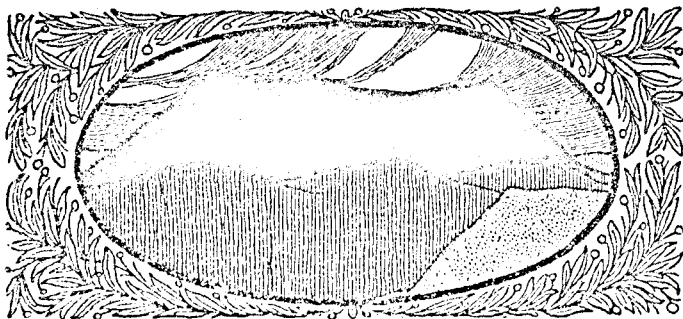
Húsvét, föltámadásnak ünnepe,
 Halálra szántak új szebb élete;
 Ki nem hagyta a porban megalázva,
 Őt, aki hitt a maga igazába,
 S eszményeihez híi maradt halálig,
 A rámért kínos kereszt nyomoráig.
 — Húsvét, te szent, örömmre-vált búbánat,
 Ki fölmagasztalod a Golgotákat:
 — Áhítozunk utánad!

Szabolcska Mihály.

Mit mesél a vén Bekecs?

A földnek is van lelke, azért huzza-vonzza a szülőföld haza a messzi idegenből gyermekét, ha már nem is élni, legalább — meghalni. A földnek is van szava, kevesen értik meg, mert kevesen hallgatják.

A gyönyörű Nyárád-völgye fölött, közel Mikházához, szinte tőszomszédságunkban lakik a vén Bekecs-hegye. Sokszor ellátogatok hozzá.

A Bekecs-távlati képe.

Egyedül él odafönt, mint valami komor óriás a várában.

Régi, öreg ur már a Bekecs! Születési évét senki sem tudja, régi ismerősei már itt kapták. Merre szeme lát, mindenkit ismer, névleg elsorolja szomszédait, még azokra is em-

lékszik, kiket a feledés homálya takar, kiknek kereszfája rég elkorhadt. A régi idők beszédes nagy tanuja Ő.

A napokban elmentem, felkerestem a vén Bekecs-hegyet, jó barátomat, hogy megvigasztalódjam.

Mindjárt a multat idézte vissza...

— Régóta itt lakom őrtornyomban, sokat láttam, mert sok esztendő szállott el öreg fejem felett. Sok vitéz nép volt szomszédom, kiknek hőstetteiről sokat beszélhetnék. A hős kacagány-ruhás népnek a székely-magyarnak bátorságát csodáltam meg leginkább, kik „ha csatára trombitáltak, mint a sasok vivni szálltak“. Ez a hősi nép mindig szerette fáját, szerette hazáját, kész volt háza portájáért vérét is áldozni, annyira ragaszkodott hozzá.

— Fordult azonban az idők tengelye, évek jöttek, napok multak. Mintha a kései unokák elkorcsosultak volna, nem ütnek elődeikre. A párdúc félénk nyulat szül már, a sasok nem nemzenek sast. Ez az egykor büszke s rátartó faj pusztulásnak indult, belső szu rája egészséges törzsökét. Nem szereti fáját, nem szereti önmagát, nem szereti nyelvét, multját is megtagadná talán. Soha szégyenteljesebben nem vérzik el bensőleg egy nemzet, mintha önfia

vágja sebet. A közönyösség s durva hidegség láza kezdi kinozni. Ez a hősi faj szívesen meghalt fajáért, de már tunya, rest érte élni, örömet hoz véráldozatot családjáért, de már a pénzáldozattól visszariad, mintha vére olcsóbb lenne...

— Történetesen példának itt áll az iskolájuk: nem törődnek vele. Ezt a szent tüzet, mely bennök faji szokásaikat ébren tartotta, nem élesztik, vészni, kialudni hagyják. Azt az erős vaskapcsot, mely a multat a jelennel összetartja, összefüzi, lazulni engedik, nem gondolnak vele. Pedig ha a tűz végkép kialuszik, ha a kapocs egészen szétszakad, a jelent a multhoz számíthatják, új jövő kezdődik... faji öntudat, büszke önérzetesség nélkül.

— Védtek a tengert, de a csermelyt elhagyják, pedig ha csermely nincs, a tenger is kiapad; védtek a hazát, de a házat, fajt, iskolát elhanyagolják, megvetik. Mit jelent ez? Nem hallod a toronyból, hogy szaggatnak? Meghuzta maga felett a lélekválságot s a harangozó még mindig nem ébred fel. Hej ha a harangszó lehatna a sirokba s meghallanák az áldozatos elődök.

— Pedig lehet hozzájuk. Hol az ősök hősök voltak, ott az utódoknak keményszívűeknek s szűkmarkunak lenni rut gyalázat...

... Itt a vén Bekecs szava is megakadt, könnyei megeredtek, mert sajnálta, nagyon szerette a székely-magyart. Bucsuzás nélkül, komoly gyászhangulatban haza ballagtam, elgondolkodva az uton, mily üdvös lenne, ha többen mennénk el oda, mikor a vén Bekecs mesél...

P. Réthy Apollinár.

Új könyvek.

— Petőfi és Madách. —

Az 1823. esztendő nemcsak Petőfit adta a magyarságnak, hanem Madách Imrét is, aki szintén világhíres dicsőségünk. De míg Petőfi benne él minden magyar szívében, lelkében, Madách nem férközött még anynyire mindegyikünkhez. Egy alkotása van, mely minden időkre szól, *Az Ember Tragédiája*, de ez oly magasságos, hogy egész jelentőségét, igazi értékét csak almerült figyelemmel foghatjuk föl és csodálhatjuk. Petőfi a maga végtelen egyszerűségében és csodás gazdagságában kitárja lelkét az egyszerűek előtt is, Madách komoly fönségében csak azokhoz szól, kik fáradságosan meg tudják közölni. De egyformán nagyok azért mindketten, egyformán hírdetői az egész világnak a magyar költő és gondolkodó nagyságának.

Petőfi és Madách születésének százados évfordulója serkentette dr. Kristóf Györgyöt arra, hogy a két nagy szellemről évek hosszú során írt tanulmányait egy kötetbe foglalva kiadja.

Kristóf György nagy tanultsággal és szerető gondallal foglalkozott Petőfinek is, Madáchnak is műveivel és örömmel kell megállapítanunk, hogy összegyűjtött tanulmányai valóban alkalmasak arra, hogy a két nagy költőt megértessék és közel vigyék mindazokhoz, akik nemcsak néhány szép szóval akarnak nekik hódolni, hanem szívük-lelkük odaadásával, igazi élvezettel és tanultsággal.

Könyvében több részletekbe menő fejtegetést találunk külön-külön a két költőről, egy nagyobb összefoglaló tanulmányban pedig a kettő világszemléletét fejti ki; vagyis azt, mint fogták fel a világot, mi volt az a legfőbb érték, melyet az emberben megtaláltak és hogyan fejezték ezt ki műveikben. Ez a tanulmány a legértékesebb a könyvben és legjobb tanúságot tesz az író tudásáról, világos gondolkodásáról és arról, mint tudja a súlyos dolgokat is megértető könnyűséggel tárgyalni.

Kristóf György könyve az erdélyi magyar irodalom egyik értékes alkotása és valóban a művelt magyar közönségnek s a művelődő magyar ifjuságnak való. Éppen azért főlhívjuk reá népünk vezetőinek figyelmét, akik olvasgatván e könyvet: sok gondolatot ébresztő dolgot találnak benne és vezetésével mélyítik azt a lelkesedést, mely Petőfi iránt lobog az egyszerű emberekben és ráeszmélthetik őket Madách nagyságának megsejtésére is. Az igaz és örök magyar értékek ismerete és ismertetése a magyar faji érzés legjobb istápolója. Különösen szépen és kívánatos módon egészíti ki Kristóf könyve *Petőfi összes költeményeinek* erdélyi kiadását és *Benedek Elek* Petőfi-életrajzát. Ajánlatos is, hogy e három könyv meg legyen minden művelt magyar ember könyvtárában, aki nemcsak ünnepi alkalmakkor akar felüldülni a nagy szellemek műveiből, hanem állandóan gyönyörűséget, hűlet, vigasztalódást keres bennük. A három művet együtt megküldi a *Magyar Nép* kiadóhivatala bérmentesen 100 leuért.

Kristóf György könyvét a *Minerva R.-T.* adta ki, valóban izlésesen, szép betűkkel és jó papíron. Ára 40 leu.

Dr. Kiss Ernő.

Nagyenyedi diákélet. E címen dr. ikafalvi Diénes Jenő kézdivásárhelyi ügyvéd, lapunk munkatársa tollából ez év nyarán érdekes könyv jelenik meg, mely mintegy 160 oldalon a millenium előtti évtized nagyenyedi diákéletéről ad színes leírást. A könyv iránya és tartalmára rávilágítanak az egyes fejezetek címei, melyek a következők: Bevezetés. A bennlakás. Diák-társadalom. A jurátusok. Az urak. A szolgák. Mit evet

a dlák? Az iskola. A kollégiumi udvar és kert. Diákcsoportok. Öröm és gyász. A virtus. A szabadban. Vakáció. 26 év múlva. — Szerző ezúton kéri az érdeklődőket előfizetésre. A megrendeléseket szerző címére Kézdivásárhelyre levező lapon kell beküldeni. A könyv ára utánvételes postaköltséggel 28 leu. Ha megfelelő számú előfizető nem jelentkezik, a könyv kiadása elmarad a horribilis előállítási költségek miatt. A rendelés megjelenés esetén a könyv átvételére kötelez.

Fel a fejjel...

Csüggedt arcodat tartsd fel ó Ember!
Nyujtsd oda az isteni csókra,
S vigyázz a szókra,
Miket füledbe suttog a tavasz.

Lelked ne tépje kicsinyes panasz,
Sem kételyeknek fekete árnya.
Isten báránya...
Véres kézzel is — látod — az maradsz.

Kit századszor is Aklába fogad:
Mint keresettet, eltévedt drágát...
Útését várnád
S ő lágy kezekkel, hosszan simogat.

Szomjuságodnak gazdag forrást nyit,
Éhes szád elé tart duzzadt emlőt.
Hús selyem-kendőt:
Álmaid felé lombsátort terit.

Fel hát a fejjel, ne csüggedj Ember!
Légy méltó az isteni csókra.
S vigyázz a szókra,
Miket füledbe harsog a tavasz.

(Székelymoson.)

L. Ady Mariska.

Erdély jeles szülöttei.

Csulak Lajos.

A Székelység egyik legkiválóbb írójáról: Csulak Lajosról emlékezem. Emlékezni a mi íróinkról: kötelesség. Azért adott Isten jelesebb férfiakat nekünk, hogy azok lelkéből táplálkozzunk; jó és balsorsban velünk legyenek. És ha volt valaha szükség a lelkeket táplálni, úgy ma ez önző, rideg világban kétszeresen szükségünk van arra!

Csulak Lajost, a szelid humoru író, a „Góbságok” szerzőjét legjobban jellemezte Benedek Elek. Aki írja életrajzában:

„Életében alig volt egyebe a szerénységénél, Isten

adia tehetségével párosult szorgalmánál, lángoló hazaszeretetenél.”

Valóban, a szerénységével még tulzásba is ment. Nem vágyott hírnévre, felakarózni, írói nagyságnak lenni sohase akart. Boldog volt, ha a munkának élhetett, nevelhette a népnek kis gyermekeit és otthon, íróasztala mellett lelki nyugodtsággal megírhatta egy-egy elbeszélését.

Csulak Lajos Gidófalván született (Háromszék megye) 1857 október 18-án, székely huszár nemes családból. Atyja: Csulak András is tanult, éles eszű ember volt. Mivel Lajos is éles eszű gyermek volt, szintén Enyedre került a gimnáziumba, hol öt osztályt végzett, de hogy hamarabb jusson életpályához, a kolozsvári tanítóképezdebe ment, s azt kitűnő eredménynel végezte.

Innen a budapesti polgári iskolai képzőbe került, hogy magasabb képesítést nyerjen, de betegeskedni kezdett, gyöngye egészsége miatt otthagya, s már 1877-ben Magyar-Valkón elemi iskolai igazgatónak választották.

Ettől kezdve egész életét a tanügynek szentelte s mint lelkes apostola a népnevelésnek, lankadatlan szorgalommal dolgozott.

Magyar Valkóról Bodolára, a Székelyföldre jött, megházasodott, feleségül véve uzoni Zajzon Gizellát. Házasságukból egy fiu származott: Csulak Sámuel, ki jóhírnevű orvos Sepsi-Szent-Györgyön.

Bodoláról Alvinczre, onnan Segesvárra, végül pedig Brassóba került 1901-ben. A vármegyén nem érezte jól magát, a szíve mindig a Székelyföldre vágyott vissza és nagy volt az öröme, mikor Brassóba, a Székelyföld közelébe helyezték át. Itt tanított egész élete végéig. Brassó magyarságának, társadalmi életének szentelte Isten adta tehetségét, mint tanító, mint ember.

1921. év elején rohamosan mutatkozott a végközeledése. Vágyott Málnásra, hol mindig nagyon szeretett lenni. Azt hitte, hogy beteg tüdejét meggyógyítja a falusi jólevegő. 1921 év április elején jött Málnásra nővéréhez Balogh Józsefné, született Csulak Juliánához. Testben megörve, de lélekben még épen, hat hétig élt napról-napra gyengülve aggkori tüdővészben, mignem május 8-án minden fájdalom nélkül szerettei körében csendesesen elaludt. Betelt a vágya: Málnáson pihenhetett el örök nyugalomra.

Ennyi egy néhány sorban összefoglalva, életének története, melyben semmi nagyobb változatok nincsenek. Abban a kis körben, melyben élt, népének a társadalomnak, az irodalomnak egyik kitűnősége volt.

Mint székely író, először helyi lapokban írogatott, később az erdélyi újságok, majd a fővárosi lapok is közölték tárcacikkeit.

1896 ban a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond irodalmi társaság, tagjai közé választotta. És ugyanez évben pályadíjat tűzött ki székely táncszók lakodalmi és sírató versek gyűjtésére. A pályadíjat ő nyerte meg. Műve kiadatlanul ma is az irodalmi társaság tulajdona. 1910 ben a kolozsvári Erdélyi Irodalmi Társaság szintén tagjai sorába vette fel. Ettől kezdve úgy a kolozsvári, mint a fővárosi lapokban gyakrabban jelennek meg elbeszélései, novellái és kezd minél tovább, annál jobb hangzásu lenni a neve.

Nagyobb szabásu munkái nincsenek. Életében 4 kötete jelent meg: „Székely Történetek“, „Mikor iskolába jártunk“, „Székely Földön“ és a „Góbéságok“. De összegyűjtetlenül még egy néhány kötetre menő munkája hever részint lapokban, részint még kéziratban.

Nem volt termékeny író, de adott körülmények között, ha a fővárosba kerülhet, hová írói barátai hívogatták, azzal a munkásságával is országos nevű költővé vált volna még életében. Az ő nemesen érző, finom költői lelkét, székely fájának mély, erős szeretete jellemezte, mely mindig vissza vonzotta a székelyföldre. Ha nem is írt nagyobb szabásu költői műveket, de ami tollából megjelent úgy, kül, mint belső értéküknél fogva, irodalmi érdekléssel bírnak. Soha sem írt felületesen. Költői munkásságának iránya, mint törzsgyökeres székelynek, az volt, hogy mirőlünk, mi nekünk írjon; írjon a népnek. És írt szelid humorral mindent, ami a Székely nép különleges gondolkozását, érzésvilágát, költői lelkét jellemzi, ami nekünk fel se tűnik, de az ő éles szeme meglátta, megörökítette és írásaiból, költői munkáiból az az eredeti speciális szelid, nemes humor ragyog ki, mely csupán a székely embernek sajátja, úgy hogy, aki elolvassa Csulak Lajos munkáit, belőlük megismeri ennek, a mi fajunknak egész gondolatvilágát, és értékes költői lelkületét.

Dr. Balogh István.

Csulak Lajos „Góbéságok“-című kötetéből itt közlünk néhány adomát:

Hogy menekszik a székely asszony a fináncoktól?

Főtt-sót talált egy tányérral a finánc Szabóné asszonymánál.

— Megbirságozjuk, asszonyom, a főtt-sóért, — mondá a finánc.

— Vaj ne instálom, hiszen a vizesedény oldaláról vakartam.

— Mindegy, nem szabad ilyent használni! Hozza a tányért a bíróhoz.

Szabóné veszi a tányért a sóval s elől megindul. Utközben észrevétlenül a sót a porba önti. Megérkeznek a bíróhoz.

— Bíró ur! Mérje meg, ami a tányérban van! — szól a finánc.

— Hísz ebbe semmi sincs, — csodálkozik a bíró.

— Hát a só hol van? — kérdi a finánc az asszonymtól.

— A tányért mondta az ur, hogy hozzam el, — felelt a székely asszony.

Kimélte a sarat.

Ballagott a boldogfalvi székely a fiával Köröstur felé; az uton nagy volt a sár, az apa kerülgette amennyire lehetett, a fiu azonban csak ment egyenesen.

Egyszer odaszól az apa:

— Ne menj abba a sárba te! Kiméld egy kis-ség azt a sárt te!

— Máá minék kiméjmem — telet a fiu — mikor ahaji van elég!

Hová vezet az ut?

Rossz kedve volt az atyafinak, nem sikerült a vásár, ballagott haza nagy szomorán. Ilyen állapotban más ember sem, így a székely sem szeret beszélgetni. Hogy rövidítsen az uton, félrekapott az országutból egy rövidebb utra, mely az erdőn vezetett keresztül. Ujában egy idegen emberrel találkozott, aki — úgy látszik — eltévesztette az utat. Megkérdezte a székelyt:

— Ugyan atyafi! mondja meg, merre vezet ez az ut?

— E bizony — felel a székely rövid hamissággal — egyszer fel s egyszer le! Azzal ment tovább.

Hogy vitt levelet a székely.

Postaszerbe következett a székely; — akkor még nem volt ennyi postahivatal.

— Nó Mihály, ezt a levelet el kell vinni Etédre — mondta a bíró.

— Vaj el istátom — felelt az ember; azzal a zsebébe tette s ment haza. Etéd azonban kissé messze volt, gondolta magában, hogy ő bizony nem megy gyalog. Befogta a két tehenét, azzal indult el — A székérre azonban nem ült fel, hanem a karjára vette az ostort s úgy ballagott menet is, jövet is végig gyalog.

— Te hol jártál? — kérdik a szomszédok.

— Etéden, — felelt az atyafi.

— Mit vittél?

— Levelet.

— Hát a teheneket mért fogtad bé?

— Mert nem akartam gyalog menni — felelt büszkén.

Meggyőző ok.

Péter Mihály uramnak a jég elvette a törökbuzáját, de mert biztosítva volt, egész vidáman nézett a sok jó pénz elé. Annál nagyobb volt meglepetése, mikor a helyszínén a társaság kiküldöttje nem akarta a teljes kárt elismerni.

— Én úgy látom, hogy a jég csak a héját bántotta a törökbuzának, mondta a vigéc.

— Csak a héját? — mordult rá Mihály gazda. No, hát lássa-e az ur ezt a somfabotot? Ha én most evvel jól végig kenegetem az ur gunyáját, vajjon a bőre nem érzi-e meg?

A vigécnek nem volt kedve próbát tenni s Péter Mihály megkapta a kártérítést.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Olvasóinkhoz. Értessük t. olvasóinkat, hogy ideai ajándéknaptárunkat illetékeseknek megküldöttük. Aki a naptárt ez ideig nem kapta volna meg, értesítésének vétele után azonnal intézkedünk annak megküldése iránt. Ugyancsak felhívjuk t. olvasóinkat arra, hogy aki lapunkra egy évre előfizet (44 Leu) a másodszori kiadásban megjelent naptárunkat címükre megküldhetjük, ha az előfizetés rövid időn belül megtörténik. Ismételtén is kérjük olvasóinkat, hogy a szerkesztői üzenetekben foglaltakat szorgalmasan olvassák el, a hozzánk intézett mindennemű kérdésre a felvilágosítást sorrendben hozni fogjuk. Türelmet kérünk: a megfelelő választ minden olvasónk megfogja kapni.

K. J. Sepsiszentgyörgy. A 22 Leut megkaptuk. — *M. I. Disznajó.* Naptár Zsigmond Dezső ref. lelk. ur címére még dec. 16-án elment. — *Id. M. S. Érkeserű.* Köszönjük az elősvény készítéséhez küldött észrevételeit. Ha akác csemeték megrendelése tárgyában hozzánk megkeresés érkezik, a megrendelést továbbítjuk. — *B. M. presbiter Mezőveresegyháza.* Naptárt még dec. 31-én elküldtük a címére. — *R. Mihályné Váraszenes.* Lapunk mult évi okt. 1-től jár címére, a most küldött 11 Leu a mult évi előfizetést fedezi. — *P. S. Sepsikőröspatak.* Előfizetés a most küldött 44 Leuval 1922. dec. 31-én lejárt. — *A. L. Póka.* A küldött összesen 440 Leut köszönettel elszámoltuk. Levelet küldtünk. — *K. J. Torda.* A küldött 44 Leuból 22 Leu a mult és 22 Leu a folyó évre szól. Naptár elment. — *A. Gy. Geges.* Előfizetés mult évi dec. 31-én lejárt a küldött 22 Leu beszámításával. Naptár elment. — *N. Gy. Alsófalva.* A hozzánk juttatott 526 Leut köszönettel elszámoltuk. — *D. F. Kézdimárkosfalva.* A küldött 220 Leut köszönettel megfelelőleg elkönyveltük. K. Endre mult év ápr. 1-től 44 Leut fizetett, a most küldött 22 Leu folyó évi okt. 1-ig fedezi előfizetését. — *K. R. Puj.* Előfizetés a most küldött 44 Leuval folyó évi ápr. 1-én jár le. Naptár ment. — *K. F. Firtosmartonos.* A küldött 22 Leuból 11 Leu a mult és 11 Leu a folyó évre szól. Naptár ment. — *Marosludasi telepések ügye* jelenleg elég kedvezően áll. A II. sod fokú határozat végrehajtását táviratilag felfüggesztették, egyelőre szánhatnak és vehetnek. Végleges rendezést a revízió fog hozni. — *R. S. Versei* a kezdet kezdetén állanak. — *Névtelen tudósító.* Ebben az írásban is sok kedvesség van. A végső következtetésével azonban nem értünk egyet: a házasságot még tréfából sem neveznök bolondságnak. *R. D.-né.* A verset igaz érzés diktálta, de mi nem közölhetjük. — *Sz. M.* Verset elküldjük. Szindarabokat visszakerjük. — *Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár:* *Id. V. I. Vámosgálfalva.* 1923. ápr. 1-én. Naptár ment. — *Sz. L. Aranyospolyán.* 1923. okt. 1-én. — *F. A. Temesrékás.* 1923. jul. 1-én. Naptár ment. — *F. L. Tuson.* 1923. dec. 1-én. — *P. G. Patakfalva.* 1923. okt. 1-én. — *H. Gy. Gyimesbilk.* 1923. jul. 1-én. —

Olvasóink figyelmébe

ajánljuk az alábbi árjegyzéket:

100 drb. 6 lapos füzet (szépirás, diktandó, vagy számtan)	---	L.	80'---
100 drb. 8 lapos füzet, kitűnő minőségű	---	"	140'---
100 iv fehér írópapír	---	"	35'---
12 drb. ceruza	---	"	10'---
12 drb. ceruza kitűnő minőségű	---	"	15'---
100 drb. palavessző	---	"	45'---
1 drb. palatábla	L.	---	10, 12 14'---
1 doboz toll (144 drb.)	---	"	65'---
12 drb. toll	---	"	6'---
12 drb. tollszár	---	"	20'---
10 drb. levélpapír, 10 bélelt boríték	---	"	6'50'---
100 drb. levélpapír, 100	---	"	60'---
100 drb. levélpapír, 100 fehér boríték	---	"	40'---

Szállítás postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében. Szállítás és csomagolás ingyen. Ugyanott mindenféle írószer és könyv olcsón kapható.

Megrendelhető kiadóhivatalunkban, vagy a

Minerva Irodalmi R.-T.-nál

Cluj—Kolozsvar, Mária királyné-u. 1. szám.

A „Glausch“-féle „Haematicum“ aromaticus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva

**vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.**

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1-2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvar.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvar Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

